

Asia: VN/8233/2021

Kansallinen kemikaaliohjelma

Yleinen lausunto

Voitte tässä lausua yleisesti kansallisesta kemikaaliohjelmasta.

Vesilaitosyhdistys kiittää mahdollisuudesta lausua ja toteaa, että kemikaalien rajoittaminen ja käsittely tulisi olla tehokasta päästölähteellä, sillä ympäristöön, vesistöihin ja jätevesiin joutuneiden kemikaalien poistaminen tai puhdistaminen edellyttää huomattavasti suurempien volyymien käsittelyä. Vesilaitosyhdistys edelleen nostaa esiin, että tulisi pyrkiä ratkaisuihin, jotka ovat teknisesti toteutettavia ja taloudellisesti, ympäristön kannalta sekä sosiaalisesti kestäviä.

Johdanto

Voitte tässä lausua luvusta 1: Johdanto

-

Kemikaalit ympärillämme

Voitte tässä lausua luvusta 2: Kemikaalit ympärillämme

Vesilaitosyhdistys nostaa esiin, että pohjavesien suojelun lisäksi on tärkeää suojella laajasti raakavesilähteitä ja ehdottaa sivun 5 viimeisen kappaleen lausetta täsmennettävän seuraavasti: "Velkaa tuleville sukupolville on hillittävä suojelemalla nykyistä paremmin pinta- ja pohjavesiä, juomavettä sekä huolehtimalla elintarvikeketjun kemikaaliturvallisuudesta."

Tavoitteet ja toimenpiteet

Voitte tässä lausua luvusta 3: tavoitteet ja toimenpiteet

-

Terveyden- ja ympäristönsuojelu haitallisilta kemikaaleilta

Voitte tässä lausua luvusta 3.1: Terveyden ja ympäristönsuojelu haitallisilta kemikaaleilta. Pyydämme erityisesti huomioitane toimenpiteiden priorisointiin ja aikatauluttamiseen vuosille 2022-2035. Lisäksi

pyydämme organisaationne osalta ottamaan kantaa haluatteko mukaan/pois tiettyyn toimenpiteeseen ja olisiko organisaationne kiinnostunut ottamaan kansallista koordinaatiovastuuta toimenpiteestä.

Vesilaitosyhdistys ehdottaa sivun 9 keskivaiheilla olevan kappaleen lausetta täsmennettävän seuraavasti: ”Ympäristöön päätyy ihmistoiminnan seurauksena mm. jätevesien, teollisuuden savukaasujen ja hajakuormituksen mukana monia haitallisia aineita.”

Vesilaitosyhdistys nostaa esiin, että kemikaaliohjelman tulisi tehokkaasti ehkäistä kemikaalien pääsyä ympäristöön rajoittamalla niitä ennakolta tehokkaasti ja näkee, että seuraavan tavoitteen tulisi olla ohjelman ensisijainen tavoite: ”Kansallisen kemikaaliohjelman tavoitteena on ehkäistä kemikaalien haittoja sekä yhteisvaikutuksia ennakolta rajoittamalla tehokkaasti kemikaalien pääsyä ympäristöön sekä korvaamalla haitallisimpia kemikaaleja.”

Turvallinen kiertotalous ja kestävä kemia

Voitte tässä lausua luvusta 3.2: Turvallinen kiertotalous ja kestävä kemia. Pyydämme erityisesti huomioitanne toimenpiteiden priorisointiin ja aikatauluttamiseen vuosille 2022-2035. Lisäksi pyydämme organisaationne osalta ottamaan kantaa haluatteko mukaan/pois tiettyyn toimenpiteeseen ja olisiko organisaationne kiinnostunut ottamaan kansallista koordinaatiovastuuta toimenpiteestä.

Kiertotalousnäkökulmasta Vesilaitosyhdistys pitää tärkeänä tavoitetta: ”Materiaalikierrot ovat haitattomia mahdollistaen kierrätyksen ja uusiomateriaalien käytön” sekä ehdottaa seuraavaa muutosta toimenpiteeseen: ”Varmistetaan kemikaaliedon siirtyminen tuotantoketjussa lopputuotteiden valmistajille, kuluttajille ja kierrätykseen asti. Tämän lisäksi rajoitetaan ja käsitellään haitallisia kemikaaleja päästölähteellä, kun se on mahdollista.”

Lisäksi Vesilaitosyhdistys ehdottaa seuraavaa muutosta toimenpiteeseen:

”Toteutetaan selvityksiä, joilla hankitaan tietoa pysyvien orgaanisten yhdisteiden ja erityistä huolta aiheuttavien aineiden esiintymisestä tuotteissa sekä jätevirroissa. Tämän lisäksi rajoitetaan ja käsitellään haitallisia kemikaaleja päästölähteellä, kun se on mahdollista.”

Tietoon pohjautuva päätöksenteko

Voitte tässä lausua luvusta 3.3: Tietoon pohjautuva päätöksenteko. Pyydämme erityisesti huomioitanne toimenpiteiden priorisointiin ja aikatauluttamiseen vuosille 2022-2035. Lisäksi pyydämme organisaationne osalta ottamaan kantaa haluatteko mukaan/pois tiettyyn toimenpiteeseen ja olisiko organisaationne kiinnostunut ottamaan kansallista koordinaatiovastuuta toimenpiteestä.

-

Kansainvälinen ja EU-yhteistyö kemikaaliturvallisuuden parantamiseksi

Voitte tässä lausua luvusta 3.4: Kansainvälinen ja EU-yhteistyö kemikaaliturvallisuuden parantamiseksi. Pyydämme erityisesti huomioitanne toimenpiteiden priorisointiin ja aikatauluttamiseen vuosille 2022-2035. Lisäksi pyydämme organisaationne osalta ottamaan kantaa haluatteko mukaan/pois tiettyyn toimenpiteeseen ja olisiko organisaationne kiinnostunut ottamaan kansallista koordinaatiovastuuta toimenpiteestä.

Viestintä ja koulutus parantavat kemikaaliturvallisuutta

Voitte tässä lausua luvusta 3.5: Viestintä ja koulutus parantavat kemikaaliturvallisuutta. Pyydämme erityisesti huomioitanne toimenpiteiden priorisointiin ja aikatauluttamiseen vuosille 2022-2035. Lisäksi pyydämme organisaationne osalta ottamaan kantaa haluatteko mukaan/pois tiettyyn toimenpiteeseen ja olisiko organisaationne kiinnostunut ottamaan kansallista koordinaatiovastuuta toimenpiteestä.

Tietoiskut ja -laatikot

Voitte tässä lausua luvusta 4: tieto-iskuista- ja laatiokoista.

- Puhdistamolietteiden sisältämät haitalliset aineet -laatikko

Vesilaitosyhdistys toteaa, että asian sitominen puhdistamolietedirektiiviin on kannatettavaa. Jotta laatikko olisi linjassa muiden laatikoiden sisällön kanssa, Vesilaitosyhdistys ehdottaa seuraavia täsmentäviä muutoksia:

”Puhdistamolietteen ja sen sisältävien ravinteiden sekä orgaanisen aineen hyödyntäminen on kiertotalousnäkökulmasta tärkeää ja merkittävää. Puhdistamolietteeeseen voi kuitenkin päätyä yhteiskunnassa käytettyjä kemikaaleja ja kiertotalouden edistämiseksi kemikaalien rajoittaminen tai käsittely tulisi toteuttaa käyttölähteellä silloin kun se on mahdollista.

Lietedirektiivillä 86/278/ETY tulisi varmistaa, että puhdistamolietteen käyttö maanviljelyssä ei vahingoita ympäristöä, eläimiä eikä ihmisiä. Parhaillaan arvioidaan direktiivin tehoa ja analysoidaan puhdistamolietteen käsittelyyn maanviljelyssä liittyviä riskejä ja mahdollisuuksia. Edellinen yli 30 vuotta vanha direktiivi ei vastaa nykyisiä tarpeita ja odotuksia, jotka koskevat muun muassa lietteen sisältämien epäpuhtauksien (esim. lääkkeet ja mikromuovit) asianmukaista sääntelyä. EU:n lietetiekartta: <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12328-Evaluation-of-the-Sewage-Sludge-Directive-86-278-EEC> Valtakunnallisessa jätesuunnitelmassa yhdeksi toimenpiteeksi on ehdotettu puhdistamolietteen hyötykäytön tiekartan laatimista.”

- AMR ja lääkeaineet -laatikko

Vesilaitosyhdistys nostaa esiin, että modernit jätevedenpuhdistamot poistavat antibiooteille vastustuskykyisiä bakteereja tehokkaasti (<https://yle.fi/uutiset/3-10726810>, <https://www.science.org/doi/10.1126/sciadv.aau9124>).

Vesilaitosyhdistys ehdottaa tiedon täsmentämiseksi tekstiin seuraavia muutoksia:

”Lääkeaineita päätyy ympäristöön mm. puhdistettujen jätevesien mukana, sillä puhdistusprosesseja ei ole suunniteltu poistamaan pysyviä orgaanisia yhdisteitä. Lääkeaineiden haitallisuus perustuu pääosin krooniseen vaikutukseen, sillä niitä päätyy ympäristöön koko ajan lisää. Antibioottien liika- ja väärinkäyttö voi johtaa vastustuskykyisten bakteerien ja edelleen mikrobiresistenssin syntyyn, jolloin antibiootit eivät enää tehoa. Modernit jätevedenpuhdistamot poistavat tehokkaasti antibiooteille vastustuskykyisiä bakteereja. Vastustuskykyisen bakteerien määrä kasvaa suhteessa siihen, kuinka paljon alueella käytetään antibiootteja.

Mikrobilääkeresistentit bakteerit kulkevat elintarvikeketjussa, jolloin resistenssi siirtyy eteenpäin. Antibiooteille vastustuskykyiset mikrobit leviävät ihmisten, eläinten ja elintarvikkeiden liikkussa paikasta toiseen. Terveystieteiden tutkimus on uhattuna, kun antibiootit eivät enää tehoa, jolloin normaalien infektioidenkin hoitaminen voi olla erittäin vaikeaa. Mikrobilääkeresistenssi on kasvava uhka Euroopassa. Sairaaloissa ympäri EU:ta on mikrobilääkkeille vastustuskykyisiä bakteereita, ja arvion mukaan noin neljä miljoonaa potilasta vuodessa saa sairaalabakteeri-infektion.

Maailman terveysjärjestö WHO, Kansainvälinen eläintautijärjestö (OIE) sekä YK:n maatalous- ja elintarvikejärjestö (FAO) ovat julkaisseet toimenpideohjelmia ja yhteisen puiteohjelman mikrobilääkeresistenssin torjumiseksi. WHO:n toimintasuunnitelma velvoittaa jäsenmaita valmistelemaan kansalliset ohjelmat mikrobilääkeresistenssin vähentämiseksi. Euroopan Unioni on myös tehnyt toimenpidesuunnitelman antibiooteille vastustuskykyisten mikrobien torjumiseksi ja Suomi vastaavasti tehnyt mikrobilääkeresistenssin torjunnan kansalliseen toimintaohjelman.”

Kemikaaliohjelman vaikuttavuuden seuranta

Voitte tässä lausua luvusta 5: Kemikaaliohjelman vaikuttavuuden seuranta.

-

Lindell Paula
Suomen Vesilaitosyhdistys ry